

POSOM-plan

Plan för psykosocial omsorg vid allvarlig
händelse

Sollefteå kommun

Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
1.1	Syfte.....	2
1.2	Mål.....	2
1.3	Avgränsningar mellan POSOM och kommunens ordinarie verksamhet.....	2
2	Organisation	3
2.1	Ansvar för planering och kompetensutveckling	4
2.2	POSOM-samordnarens uppdrag.....	4
2.3	Akutväskor.....	4
3	POSOM-ledningsgrupp	5
4	Stödcentrum	5
5	Arbetssätt vid händelse.....	5
6	Sekretess och tystnadsplikt.....	6
7	Samverkan	6
7.1	Exempel på externa samverkande aktörer	6
7.1.1	Sjukvårdens beredskapsorganisation vid Sollefteå sjukhus	6
7.2	Församlingarnas beredskapsorganisation	7
7.3	Polis och Räddningstjänst.....	7
7.3.1	Polisen	7
7.3.2	Räddningstjänsten	7
7.4	Media	8
7.5	Övriga samverkande aktörer.....	8
8	Exempel på POSOM-insatser.....	9
	Mord/Själv mord.....	9
	Brand där många blir bostadslösa.....	9
	Händelse med många skadade	9
	Samhällsstörning	9
	Händelse på annan ort.....	9

1 Inledning

POSOM – Psykisk och social omsorg - är en del av kommunens krisorganisation och sorterar under kommunens krisledning. POSOM kan aktiveras vid allvarlig händelse, även om kommunens krisledning i övrigt inte är aktiverad.

Allvarlig händelse definieras av Socialstyrelsen som ett samlingsbegrepp inom hälso- och sjukvård, hälsoskydd, smittskydd och socialtjänst för olika typer av händelser inklusive risk för, eller hot om, sådana. Som exempel på allvarliga händelser nämns bland annat transportolyckor, explosioner, bränder, utbrott av allvarlig smitta samt psykosocial påverkan på samhället till följd av traumatiska händelser eller överhängande livshot, utan att någon fått kroppsliga skador. Händelser som är så pass allvarliga och berör så pass många människor att samhällets ordinarie verksamhet inte räcker till att stödja de som drabbas.

Då POSOM kan aktiveras vid händelse som inte är att betrakta som extraordinär, kommer begreppet ”allvarlig händelse” att genomgående användas i dokumentet.

1.1 Syfte

Syftet med POSOM-planen är att säkerställa att människors behov av psykosocialt stöd i samband med en allvarlig händelse tillgodoses. Planen ska underlätta att det psykosociala stödet snabbt når de behövande och att samverkan mellan kommunens krisledning och andra samverkande myndigheter fungerar effektivt.

1.2 Mål

En trygg och säker kommun för boende och besökare.

Kommunen arbetar för det övergripande målet genom risk- och sårbarhetsanalyser, planering, utbildnings- och övningsinsatser, rapportering samt vid behov, höjd beredskap. Mer information om kommunens krisberedskap finns i kommunens Krisledningsplan.

1.3 Avgränsningar mellan POSOM och kommunens ordinarie verksamhet

Varje kommunal verksamhet ska ha en egen krisplan där även psykosocialt stöd till anställda, brukare, elever etc. finns med.

Uppdrag för POSOM avgränsas till de situationer där behovet av psykosocialt stöd inte kan täckas genom en enskild myndighets eller organisations ordinarie verksamhet. POSOM aktiveras inte vid händelser som berör en begränsad grupp människor.

2 Organisation

POSOM-organisationen består av:

- POSOM-Samverkansgrupp
- POSOM-Ledningsgrupp
- Stödcentrum med insatsledare och stödpersonal

POSOM-samverkansgrupp består av representanter från:

- Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen
- Polisen
- Svenska kyrkan
- Region Västernorrland – PKL
- Röda Korset
- Sollefteå kommun
 - POSOM-samordnare
 - Verksamhetschef IFO
 - Verksamhetschef Valfärd
 - Verksamhetschef Medborgarservice
 - Verksamhetschef Gemensam service

Samverkansgruppens medlemmar ska alla ha en ersättare.

Samverkansgruppen ansvarar löpande för att:

- hålla kontakt och larmlistor aktuella
- regelbundet samordna sitt arbete med kommunens krisledning liksom med krisledning i respektive verksamhet
- POSOM-ledningsgrupp, insatsledare och stödpersoner finns utsedda och att dessa får information och utbildning
- lokaler finns tillgängliga och är lämpligt utrustade
- informationsmaterial, broschyrer och blanketter finns tillgängliga och är uppdaterade
- hålla sig underrättade om vilka övriga stödresurser som finns i lokalsamhället
- ta initiativ till eller samverka vid krisövningar
- utvärdera och sammanställa erfarenheter från övningar
- vid behov göra översyn av planen.

2.1 Ansvar för planering och kompetensutveckling

Förutsättningen för att POSOM ska kunna fungera vid en allvarlig händelse är att samverkansgruppen träffas med regelbundenhet. Planer och stöddokument bör vara flexibla och innehålla lämpliga och gemensamma utbildningsinsatser för berörd personal. Planer och stöddokument ska ta hänsyn till de drabbades långsiktiga behov av krisstöd, exempelvis överlämning till rätt instans. Vissa grupper av medborgare behöver särskild hänsyn och barnens perspektiv ska särskilt lyftas fram i planeringsarbetet.

Vart tredje år, eller om behov uppstår, ska anpassad utbildning för samverkansgrupp, POSOM-ledningsgrupp, insatsledare, stödpersoner och medarbetare i samverkande verksamheter genomföras. Samordnaren är ansvarig för planering och genomförande. POSOM bekostar utbildningen.

2.2 POSOM-samordnarens uppdrag

Kommunens krisledning utser samordnare för POSOM samverkansgrupp. Samordnarens uppgift är att ansvara för att gruppen möts med jämna mellanrum och se till att POSOM över tid har en fungerande beredskapsorganisation.

Samordnaren ansvarar för att en uppdaterad larmlista finns upprättad. Larmlistan ska uppdateras minst en gång per år. Listan ska finnas hos RCB/TIB, på intranätet och i akutväskorna.

2.3 Akutväskor

Verksamhetschefen för IFO är ansvarig för uppdatering och förvaring av akutväskor. Placeringen i Socialtjänstens arkiv på våning 1 i kommunhuset östra flygel ska vara känd av kommunens krisledning och av POSOM ledningsgrupp. I akutväskorna ska det minst finnas materiel enligt nedan.

- Stöddokument
- Skyltar och avspärrningsband för stödcentrum.
- Västar märkta POSOM
- Registreringsblankett för drabbade.
- Ficklampor
- Batterier
- FM-radio
- Pennor och anteckningsmaterial
- Informationsbroschyrer om POSOM (vanliga krisreaktioner, råd och stöd)
- Kartor över kommunen
- Laddare för olika mobiltelefoner
- Förlängningssladd och grenkontakt
- Plasthandskar
- Kondoleansbok, vit duk och ljusstake med ljus.

3 POSOM-ledningsgrupp

POSOM-ledningsgrupp består av kommunens representanter i samverkansgrupp samt särskilt utsedda arbetsledare inom socialtjänsten. POSOM-ledningsgrupp aktiveras vid allvarlig händelse och leder POSOM:s operativa arbete. Medlemmarna måste kunna frikopplas från ordinarie arbetsuppgifter men har ingen beredskapsplikt. Det innebär att det inte är givet att en medlem kan nås i händelse av kris. Medlemmarna i ledningsgruppen finns på larmlista för POSOM.

4 Stödcentrum

Stödcentrum består av insatsledare och stödpersoner och den lokal där man inrättar stödcentrum.

Det är i första hand arbetsledare och medarbetare från IFO, Ekonomiskt bistånd och Öppenvården, som har detta i sitt ordinarie uppdrag och kan kallas in för tjänstgöring då behov uppkommer. Beroende på händelsens art och omfattning kan behov av stödpersoner påkallas hos skola (kuratorer och skolsköterskor), sjukvård (kuratorer och psykologer), församlingar (präster och diakoner) och frivilliga (Röda korset etc.).

I första hand inrättas stödcentrum i församlingshem på drabbad ort men även skolor och andra kommunala lokaler kan användas.

5 Arbetssätt vid händelse

Tjänsteman i beredskap (TiB) och Kommunens krisledningsgrupp (kommunchef och huvudenhetschefer) har mandat att påkalla behovet av en POSOM-insats.

Indikationer om behov av POSOM-insats kan komma från kommunen, sjukhuset, polisen, SOS Alarm, kyrkan eller via media. Exempel på sådana händelser är olyckor som inträffar på annan ort men drabbar ett större antal personer från kommunen, kriser av medicinsk och psykologisk karaktär, elavbrott, teleavbrott eller andra samhällsstörningar.

POSOM-ledningsgrupp avgör om POSOM ska aktiveras. Om POSOM aktiveras ska kommunens krisledning informeras.

Larmning av POSOM sker enligt upprättad larmlista för POSOM-ledningsgrupp.

POSOM-ledningsgrupp kallar in insatsledare och stödpersoner som upprättar stödcentrum i de lokaler som ska disponeras. Antalet stödpersoner som kallas ut anpassas efter behov och händelsens art.

Ärendehandledare inom IFO och Ekonomiskt bistånd leder insatsen på plats och är kontaktperson mellan stödpersoner och ledningsgrupp samt ansvarar för verksamheten på plats i stödcentrum.

Stödcentrum upprättas på en lämplig, av ledningsgruppen angiven, plats (företrädesvis församlingshem på drabbad ort), dit drabbade och närstående kan vända sig efter en allvarlig händelse för att få svar på frågor och få det stöd de behöver, alternativt hänvisning till andra inrättningar.

6 Sekretess och tystnadsplikt

När POSOM-insats pågår måste alla berörda medarbetare följa och tillämpa de regler som enligt sekretesslagen gäller för den ordinarie verksamhet de är anställda inom.

Med sekretess menas förbud mot att lämna ut en uppgift, muntligt eller skriftligt, om en enskild persons tillstånd och förhållanden, utom i särskilda fall och efter prövning.

7 Samverkan

POSOM-ledningsgrupp ansvarar för samverkan med andra aktörer internt och externt. På plats vid stödcentrum kan samverkan ske för att lösa praktiska problem. Insatsledare bör ha kontinuerlig kontakt med ledningsgruppen för att synkronisera åtgärder och samverkan.

All samverkan ska ha som utgångspunkt att förbättra stödet till de drabbade och deras anhöriga.

7.1 Exempel på externa samverkande aktörer

7.1.1 Sjukvårdens beredskapsorganisation vid Sollefteå sjukhus

Regionen har en upprättad katastrofplan utifrån Socialstyrelsens allmänna råd.

Katastrofplanen aktiveras i varje situation där tillgängliga resurser är, eller kan förväntas bli, otillräckliga i förhållande till det aktuella vårdbehovet.

Hälso- och sjukvårdens katastrofmedicinska organisation utgörs av PKL, psykosocial katastrofledning, som ansvarar för att organisera den psykosociala omsorgen för patienter och deras närstående som inkommit till sjukhuset vid en allvarlig händelse. PKL har en samordnare på Sollefteå sjukhus som ingår i POSOM samverkansgrupp. För kontakt med övriga sjukhus kontaktas regionens TiB.

Aktuella telefonnummer för kontakter med Sollefteå sjukhus krisledning och regionens TiB framgår av kontaktlista vid kris för Sollefteå kommun.

7.1.1.1 Gränssnitt och samverkan mellan POSOM och PKL

Vid vissa tillfällen aktiveras endast POSOM, alternativt PKL, och då verkar organisationerna var för sig. Vid händelser där både POSOM och PKL blir aktiverade förutsätts de båda organisationerna samverka.

POSOM ansvarar för krisstödet ute i kommunen till de personer som inte är i behov av sjukhusvård i samband med händelsen. PKL ansvarar för krisstödet för de patienter med närstående som inkommit till sjukvården.

7.2 Församlingarnas beredskapsorganisation

Arbetet ska bedrivas så att en ekumenisk samverkan kommer till stånd på alla nivåer när så är möjligt. Svenska kyrkan ansvarar för att kontakta andra församlingar och trossamfund när behov uppstår. Svenska kyrkans församlingar har representanter i POSOM samverkansgrupp. Deras uppgift är att vara kontakt för planering av församlingarnas insatser vid större olyckor och samhällskatastrofer.

Ledningsansvaret utövas av ordinarie ledning inom den församling som berörs av insatsen.

Kontaktuppgifter till Svenska kyrkan framgår av kontaktlista vid kris för Sollefteå kommun.

7.3 Polis och Räddningstjänst

Både polis och räddningstjänst har vid allvarlig händelse ett eget operativt ansvar. POSOM kan underlätta för dessa myndigheter att kunna fokusera på sitt kärnuppdrag genom att möta upp och stödja berörda som inte behöver sjukhusvård. Löpande samarbete och kunskap om varandras uppdrag en förutsättning för att samverka mellan POSOM och blåljusverksamheterna löper så smidigt som möjligt i ett akut läge.

7.3.1 Polisen

Polisen i Polisregion Nord tar emot larm på regionledningscentralen (RLC) i Umeå. Vakthavande befäl (VB) larmar berörd lokalpolisområdeschef i Lokalpolisområde Ångermanland (Härnösand, Kramfors och Sollefteå) liksom inre befäl (IB) på Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen.

Övriga lokalpolisområden i länet är Lokalpolisområde Norra Ångermanland (Örnsköldsvik) och Lokalpolisområde Medelpad (Sundsvall, Timrå och Ånge).

7.3.2 Räddningstjänsten

Enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), har räddningstjänsten det övergripande ledningsansvaret vid de flesta räddningsinsatser som görs i kommunen. Räddningstjänsten har också en central roll i kommunens krisberedskap, främst genom funktionen RäddningsChef i Beredskap (RCB), som också har funktionen kommunens Tjänsteman i Beredskap (TiB).

Namn och telefonnummer till polisens och räddningstjänstens representanter i POSOM samverkansgrupp framgår av kontaktlista vid kris för Sollefteå kommun.

7.4 Media

Media är viktiga samarbetspartners för att få ut relevant information om händelsen och var anhöriga och drabbade kan få mera information. Alla mediafrågor hänvisas till informationsfunktionen vid Sollefteå kommun.

7.5 Övriga samverkande aktörer

Även andra aktörer kan beröras och involveras beroende på händelse, tex näringsliv, föreningar, andra kommuner och frivilliga etc. Ledningsgruppen ansvarar för koordinering av den samverkan.

8 Exempel på POSOM-insatser

Behoven av insatser varierar stort beroende på vad som inträffat och var det skett. Större delen av ansvaret för att genomföra insatserna kommer att ligga på kommunen och regionen.

Exemplen nedan visar på händelser där POSOM kan behövas aktiveras och beskriver kort vilka insatser som kan behövas. Även andra typer av händelser kan innebära att POSOM behöver aktiveras. Bedömning måste ske från fall till fall. Dialog med berörda lokala parter bör ske inför bedömning.

Mord/Självmod

Stödbehov kan finnas hos skola, förening, orten etc. Antal vittnen, platsen och det sociala sammanhanget påverkar behovet av POSOM stöd.

Brand där många blir bostadslösa

Insatsbehovet är främst att ordna en uppsamlingslokal för att kunna ge information och anordna tillfälliga bostäder. Skadade och deras anhöriga får i första hand stöd via sjukvården. Samordning bör ske med fastighetsägare och försäkringsbolag.

Händelse med många skadade

Skadade kommer att föras till sjukhus och deras anhöriga får sitt behov av kortsiktiga insatser genom sjukhusens anhängstöd. Beroende på händelsens art och omfattning, t.ex om barn är berörda, kan behov finnas av att aktivera POSOM och upprätta ett stödcentrum med stödpersoner.

Kontakter med andra kommuner och sjukhus kan bli nödvändiga för personer som inte kommer från kommunen. Planering för mer långsiktiga insatser sker vid behov av ledningsgruppen.

Samhällsstörning

En händelse av medicinsk eller psykologisk karaktär som berör eller hotar beröra många människor, exempelvis elavbrott, översvämning, rasrisk, kärnkraftsolycka, pågående dödligt våld eller andra samhällsstörningar, kan behöva POSOM-insats då många invånare kan känna stor oro. Planering för mer långsiktiga insatser sker vid behov av ledningsgruppen.

Händelse på annan ort

En händelse som inträffar på annan ort, men berör eller hotar beröra ett större antal människor i kommunen, kan innebära att POSOM behöver aktiveras. Anhöriga som finns i hemkommunen kan behöva stöd och en beredskap bör finnas när berörda anländer till hemkommunen. Planering för mer långsiktiga insatser sker vid behov av ledningsgruppen.